

DESPRE VIOLENȚĂ ȘI TOLERANȚĂ

Problemele și conflictele cu care se confruntă societatea actuală se răsfrâng și asupra mediului școlar, determinând diverse forme de violență ce au un impact negativ asupra instruirii, formării și dezvoltării elevilor. De foarte multe ori aceștia vin cu idei preconceptuate dobândite fie în familie, fie de pe stradă, fie din mijlocul anturajului pe care îl frecventează, iar școala le oferă mediul propice pentru a și le pune în practică. Astfel, ei trebuie să-și dovedească superioritatea, controlul și puterea față de cei din jur prin orice mijloace. Mediul familial este locul în care se „plămădește” și se modelează caracterul și comportamentul copiilor.

Violența familială afectează funcționarea optimă a acesteia, devenind mai puțin deschisă relațiilor sociale. Într-o astfel de familie, creșterea copiilor și asigurarea nevoilor de bază ale acestora sunt neglijate. Astfel, nevoia de siguranță, de dragoste, de comunicare, de viață ordonată dispar treptat, în locul lor apărând nepăsarea, resentimentele, ura, excesele de furie sau, dimpotrivă, închiderea în sine. Copiii se vor obișnui cu violența, considerând-o ceva aproape normal, construindu-și în același timp mecanisme proprii de apărare și de manipulare a celor din jur. În funcție de experimentele de viață la care sunt supuși, de nivelul de educație primit, de modelele ce li se pun în față, dar și de componenta genetică cu care este înzestrat fiecare, ei vor reacționa cu violență în situații considerate deranjante sau chiar amenințătoare.

Mulți dintre elevii care comit acte de violență provin din familii dezorganizate sau din familii ce trăiesc în medii defavorizate: familii cu părinți divorțați, părinți plecați în străinătate sau părinți alcoolici, familii numeroase cu venituri modeste sau aproape inexistente, familii monoparentale, copii lăsați în grija bunicilor sau altor rude, etc. Aceștia vor învăța de mici „lecția violenței” pe care o vor aplica, la rândul lor, mai târziu în viață.

Există și familii în care părinții sunt foarte exigenți, impunând standarde foarte ridicate și reguli foarte stricte în privința rezultatelor școlare ale copiilor și a comportamentului acestora. Controlul asupra lor este exagerat, iar neatingerea acestor obiective atrage tot felul de restricții sau pedepse. Copiii se vor simți inutili, frustrați, neacceptați, dezvoltând cu timpul fie comportamente de evitare, fie comportamente de apărare ce duc de cele mai multe ori la violență. Și anturajul are de foarte multe ori efecte negative asupra elevilor. Din dorința de a fi pe plac celorlalți membrii ai grupului, de a nu fi marginalizați, de a se face cunoscuți, aceștia acționează în mod violent influențând în mod negativ atmosfera din școală.

Anturajul devine pentru mulți copii un refugiu, un loc unde își pot etala adevăratele sentimente, preferințe, idei, un loc în care se pot simți cu adevărat liberi. Problemele familiale, personale ale copiilor vor fi aduse în mediul școlar și vor genera diverse forme de violență: tachinare, persiflare, jignire, poreclire, amenințare, hărțuire, bruscare, lovire, etc. Ele pot fi îndreptate fie spre alți colegi, fie spre cadrele didactice și personalul auxiliar și pot culmina cu consumul de alcool și droguri în incinta școlii și cu acte de vandalism. Toate acestea afeactează imaginea școlii și buna desfășurare a procesului instructiv educativ și de aceea se impune o abordare fermă, cu soluții concrete, viabile în rezolvarea conflictelor de orice natură. Îndreptarea, corectarea comportamentelor violente este o sarcină dificilă ce necesită mai întâi identificarea cauzelor și apoi aplicarea metodelor de revizuire a conduitei. Se va ține cont și de faptul că strategiile ce urmează a fi implementate nu sunt la fel pentru toți copiii. Pot fi identificate niște tipare comune dar, de foarte multe ori, ele trebuie adaptate specificului fiecărei situații.

Actele de violență mai grave încep să apară odată cu perioada adolescenței, atunci când în interiorul copiilor se nasc idei, sentimente contradictorii ce pot exacerba comportamentele acestora. Ei oscilează între sentimente de fericire, putere, libertate și sentimente de tristețe, inferioritate sau de descurajare. Ca să poată depăși această perioadă cu bine, să scape de emoțiile pe care nu și le pot explica sau controla, adolescenții dezvoltă reacții de agresivitate, de respingere, de provocare atât față de părinți, cât și față de profesori și ceilalți colegi. În astfel de cazuri comunicarea deschisă, empatizarea cu problemele lor, pe de o parte, și identificarea factorilor ce influențează negativ pregătirea lor școlară, pe de altă parte, reprezintă cheia spre reușită.

Fiecare cadru didactic poate contribui la depășirea problemelor cu care se confruntă elevii dând dovadă de compasiune, atenție, dragoste, toleranță, răbdare, înțelegere, dăruire, dar și de tact pedagogic și profesionalism. Însă, cel care va putea cel mai bine să ajute la corectarea comportamentelor nedorite este psihologul școlar.

În cadrul ședințelor de consiliere psihologică elevii își pot împărtăși problemele, pot înțelege mai bine cauzele care îi determină să acționeze într-un fel sau altul, pot conștientiza că își fac rău lor dar și celor din jur și pot găsi, împreună, soluții care să-i ajute să treacă peste momentele dificile. Implicarea lor în activități extrașcolare sau atribuirea de sarcini precise în cadrul clasei pot contribui la reușita demersurilor întreprinse. Foarte importante sunt strategiile de prevenire, acestea având rolul de a-i activa, responsabiliza pe elevi.

Pot fi organizate astfel diverse activități la nivelul școlii unde sunt invitați reprezentanți ai comunității locale, dar și părinții elevilor. Se va pune accentul pe legislația în vigoare ce vizează acte violente, traficul de persoane, exploatarea minorilor, drepturile acestora. La fel de importante

sunt și discuțiile privind delincvența juvenilă, consumul de alcool și droguri, abuzurile de orice fel, actele de vandalism și furtul, comportamentele antisociale.

Tot ca strategie de prevenire este și promovarea unor programe de formare a cadrelor didactice în ceea ce privește managementul clasei de elevi. Atitudinea unor profesori față de elevi poate genera stări conflictuale ce conduc la comportamente violente. Orice strategie anti-volență are șanse de izbândă dacă se va realiza o strânsă colaborare între școală, familie și organele abilitate și serviciile specializate în acest sens (Poliția de proximitate, Direcția de Asistență Socială, diverse organisme non-guvernamentale, primăriile de pe raza cărora își au domiciliul copiii ce provin din medii defavorizate). Iar această colaborare va aduce cu siguranță roade dacă, în demersurile noastre, vom pune mai presus de orice, interesul superior al copiilor.

Bibliografie

1. Gilles Ferreol, Neculau Adrian, *Violența. Aspecte psihosociale*, Editura Polirom, 2003, Iași
2. Jigău Mihaela, Liiceanu Aurora, Preoteasa Liliana, *Violența în școală*, Editura Alpha MDN, 2006, București.

Prof. Bălănoiu Georgiana-Maria
Școala Gimnazială Novaci, jud. GORJ